

Ramon Turró i Darder

(Girona, 1854 - Barcelona, 1926)

© Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans

Biòleg i filòsof, veterinari llicenciat, polemista en alguns moments, de tarannà bohemí i vital, modernista, amic i defensor de Jacint Verdaguer..., són només algunes de les descripcions que s'han fet de Ramon Turró i Darder. Josep M. Camarassa (1997) ja avançava que «encara avui, en sabem més de la llegenda que de la història». Repassem breument el que els historiadors han extret de la tasca científica de qui va contribuir a crear l'escola biològica catalana.

Prematur a la universitat, sense haver acabat el batxillerat, Ramon Turró va començar els estudis de medicina el curs 1871-1872. Tres anys després, els va abandonar per allistar-se als batallons de milicians republicans contra els carlistes. Sense gaires gestes heroïques per explicar, va tornar a una activitat intel·lectual, fora de les aules, que es repartia entre la fisiologia i la literatura. Finalment, el 1881 va anar a Madrid per treballar en el diari *El Progreso*, òrgan del Partit Democràtic Progressista, mentre continuava fent col·laboracions per a la revista mèdica barcelonina *La Independencia Médica*. En aquesta última va publicar una sèrie d'articles sobre els mecanismes de la circulació arterial i capil·lar. En aquests anys (1882-1883) va sostenir una lluita periòdica amb Letamendi entorn de la «fórmula de la vida» que aquest defensava.

L'oportunitat per tornar a Barcelona i poder avançar en els temes del món microbià va arribar al final del 1883, quan Jaume Pi i Suñer li va oferir feina al laboratori que estava a punt de crear la Facultat de Medicina de Barcelona. Quatre anys després va arribar la creació del Laboratori Microbiològic Municipal de Barcelona,

amb Jaume Ferran i Clua al capdavant, i Ramon Turró hi seria cridat. La disputa entre Ferran i Turró no es va fer esperar. La seva enemistat era conseqüència de dues personalitats incompatibles, però també de les conseqüències nefastes que havien causat algunes de les vacunes defensades per Ferran. El trencament definitiu va ser el 1890, quan l'aplicació imprudent d'una presumpta vacuna contra la ràbia va provocar la mort del fill de Pere Aldavert, director del diari *La Renaixença*. El personal del Laboratori va ser destinat a altres seccions, i només Ferran hi va quedar de nou al capdavant. Turró va anar a la secció d'Assistència Mèdica i Policia Sanitària com a veterinari, llicenciat que finalment havia acabat el 1890, després d'abandonar definitivament la medicina. La immunologia es va convertir en el centre de la seva recerca, i el 1894 Turró va ser nomenat membre de la Reial Acadèmia de Medicina. El 1897 el van posar al capdavant del laboratori bacteriològic, acabat de crear, on va portar a terme els primers treballs adreçats a avançar en la demostració experimental de la seva teoria de la immunitat. Entre el final i el principi de segle, l'obra científica de Turró va iniciar una projecció internacional.

El 1905, després de la destitució de Ferran com a director, el Laboratori Municipal es va refundar dividit en tres seccions: una de serveis de vacunació, una de química i una de microbiològica, a càrrec de Turró. Al costat d'August Pi i Sunyer —fill del seu mestre—, va treballar sobre les bacteriolisines naturals i la identitat entre els fenòmens immunitaris i els digestius (1908-1909). El col·laborador següent va ser el farmacèutic Pere González, amb qui va investigar en profunditat el paper de les reaccions anafilàctiques (1910-1913). En aquest període va elaborar una teoria filosòfica publicada a *Els orígens del coneixement: la fam*, el seu treball més comentat.

Va ser membre de l'Institut d'Estudis Catalans, soci fundador de la Societat de Biologia de Barcelona (1912) —que va presidir del 1920 al 1924— i soci de la Societat Catalana de Filosofia. Entre algunes de les polèmiques que va suscitar, cal destacar la campanya de premsa en contra seva que es va promoure l'any 1914 en ocasió d'una epidèmia de febre tifoide. Turró va obligar encertadament a tancar les aigües infectades, una decisió que, com la vida mateixa del científic, no era políticament correcta. El 1926 va morir a Barcelona l'home que ja feia temps que havia començat a ser una llegenda. |

Per saber-ne més

CAMARASSA, JOSEP M. (1997). *Ramon Turró, un modernista al laboratori*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, Secció de Ciències Biològiques.